

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 176. szám
2023/5.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztőség (info@ekokolozsvar.ro):

Kerekes Edit,

Kismihály Boglárka,

Tóthpál Tamás.

Főmunkatárs: Pál Gyöngyi

A következő lapszám megjelenik:
2023. június 16.**Júniusi bakancslista**

- **Május 27. (szombat):** Körösbánlaka – Köröskanyar és a Nagy Magyarbarlang – Vársonkolyos (12 km). Találkozás 7.20 órakor a vonatállomáson (CFR-személyvonat indul 7.49 órakor). Szervező: Pál Gyöngyi.
- **Május 31. (szerda):** Hagyományos séta a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 3. (szombat):** Szelicse – Havas-bükke – Medve-gerinc – Szászfenes (12 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os Tanítók Háza mögötti végállomásán (Posada utca), Szászfenesről Kolozsvárig az M21-es vagy az M26-os autóbusszal utazunk. Szervező: Pál Gyöngyi. ♦ Szénafüvek természeti rezervátum kiskocsikkal: 5 km. Szervező: Kiss János. Bejelentkezni telefonon.
- **Június 7. (szerda):** Hagyományos séta a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 10. (szombat):** Ritka virágok kavalkádja az Őzek völgyében (20 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 8.45 órakor az M16-os Tanítók Háza mögötti végállomásán. Szervező: Kiss János. ♦ Gyalogtúra: a Mikes-gerincen a fenyvesig (18 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Csorba Anna.
- **Június 14. (szerda):** Hagyományos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 17. (szombat):** Magyarvistától Mákófalváig a Nemesek erdején keresztül (24 km, 200 m szintkülönbség). Részben felfedező, intenzív túra. Találkozás 7.30 órakor a vasútállomáson. Szervező: Kiss János.
- **Június 18. (vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás Désre. Indulás 8 órakor a Fliptől. Részletek a honlapon. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.
- **Június 21. (szerda):** Hagyományos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **Június 24. (szombat):** Bánffy Miklós Gyalogos és Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúrák – IV. kiírás. A kerékpárosok 15, 37, 60, 70, 85 és 95 km-es, a gyalogosok 35, 22 és 14 km-es útvonalak közül választhatnak. Minden kerékpáros túraváltozat Kalotaszentkirály-Zentelkéről indul és itt ér véget. A Gyalogos Kőhegy A/B/C résztvevői Kalotaszentkirályon veszik át indítócsomagjaikat, és busszal szállítjuk őket a rajthoz, a hosszabb túrák (Gy35A/B, Gy22) résztvevői viszont Havasreketyén, a Stanciu-tisztáson kapják meg indítócsomagjaikat, ahonnan a gyalogtúra indul. További részletek és online regisztráció hamarosan a teljesitmenyturak.ekokolozsvar.ro honlapon. Kedvezményes jelentkezési határidő június 7., emelt árú nevezési határidő június 14.

- **Június 28. (szerda):** Hagyományos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 30 – július 2. (péntek-vasárnap):** Háromnapos autóbusszos kirándulás Csíkszeredába. Szombaton egész napos program: az Ezer székegy lány napja. Amint még meglátogatunk: Fehéregyházán a Petőfi-múzeumot, Nagyalambfalván a református templomot, a Kányádi-émlékszobát és -sírhelyet, a Csíki Székely Múzeumban a Nagy István-kiállítás. Szervező: Kovács D. Zsuzsa. További részletek és bejelentkezés telefonon.

Vándortábori előzetes

■ **Május 27. (szombat):** Szilágysági buszos kirándulás az alábbi útvonalon: Magyarzsombor, református templom – Almásalgó, Sárkányok kertje – Zsibó, botanikus kert – Mojgrád, Porolissum (ókori római város). Jelentkezés online vagy telefonon május 22-ig. Részletek a honlapon. Szervező: Szócs Miklós.

Ügyfélszolgálat

Keddtől péntekig előzetes telefonos egyeztetés alapján (Kolozsvár, Magyar/21 Decembrie 1989 utca 116., az udvarban a bal oldali épület). Irodavezető: Kismihály Boglárka (0771-535848). Pénztár: az ügyfélszolgálati irodában. További naprakész információk a honlapon (ekokolozsvar.ro) vagy az egyesület Facebook-oldalán (EKE – Kolozsvár 1891)

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Csorba Anna 0740-407652
Kiss János 0364-807639
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
Pál Gyöngyi 0742-373546
Szabó János 0757-220682
Szócs Miklós 0740-061741
Elnök: Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
Irodavezető: Kismihály Boglárka 0771-535848

A Berettyó-forrás, ahova szívesen térünk vissza

PÁL GYÖNGYI

Vannak kirándulohelyek, amelyeket többször bejártunk, mégis mindig visszahúz a szívünk. Ilyen a Berettyó forrása. Többször és több útvonalon is felkerestük már. Általában Királyhágó (Bucea) faluból, a Fogadó-völgyön vagy a Feketető (Negreni) feletti tanyavilágon és a Ponor-réten keresztül jutottunk a forráshoz. Ez jövet-menet egész napos, 22-24 km-es gyalogtúrát jelentett. De érkezünk már Kraszna, illetve Zilah irányából, Tuszatelke (Tusa) felől a karsztforrás autóval is megközelíthető, 15 percre van az úttól. A vízeséstől szép gyalogtúrát tettünk, szűkebb szoroson, majd kis betongátak alkotta mesterséges vízeséssel tarkított völgyön át követve a Berettyó útját. Oldalról több kis patak vize növelte

szép dombvidéken, erdők között halad, csinos házak, gyümölcsösök, legelők fokozzák a látványt. Tuszatelke első írásos említése 1341-re tehető. Lakosai mészégetéssel foglalkoztak, innen került ki Szilágy megye legnagyobb mennyiségű mészanyaga, Szatmáron túlra is szállították. A település melletti erdőben bukkan elő a Berettyó: a Sebes-Körös legjelentősebb mellékvíze, több kisebb forráság (Ókrös-, Toplica-, Tusza- és Ponor-patak) egyesülésével jön létre, Bihar, Kolozs és Szilágy megye találkozási pontjának közelében, a Réz-hegység Ponor-csúcsa alatt. Tuszatelke községnél kapja a Berettyó nevet, jelentése berekkel szegélyezett folyó. A Berettyó forrásai közül a legnagyobb a Toplica-patakot tápláló Nagy-karsztforrás. A Ponor-tető víznyelő rendszerében felgyűlt víz tör itt felszínre,

Debreceni túratársakkal a Berettyó egyik forrásánál

az itt még Toplica nevet viselő folyócska hozamát. Mesebeli környezetben eljutottunk a pisztrángosig, onnan tovább Füzespátelekre (Preoteasa), majd ismét szűkebb völgyön, a folyó kanyarulatát követve Valkóvárjáig (Sub Cetate). A távolság a forrástól kb. 12 km lehetett, nem túl hosszú, de nehezen járható úton. A vad patak völgy csodálatos ezen a szakaszon, három szoroson halad át, úttalan utakon, köveken, vízen gázolva követtük, a fáradtságért a táj szépsége kárpótolt.

Idén április végén szervezett autóbusszos kirándulást a Berettyó forrásához Kovács D. Zsuzsa, a kolozsvári EKE elnöke. Útközben Bánffyhunad központjában meglátogattuk a 13. században épült református templomot. Hatalmas falai és kis ablakai egyértelműen jelzik, hogy egykor védelmi szerepet töltött be, a Kalotaszegre jellemző toronysisakot négy fiatorony szegélyezi. Eredetileg ovális fal és két torony védte, ezeket 1882-ben lebontották. Ma alacsony fémkerítés veszi körül a régi fal vonalán. A torony földszintjén értékes 17–18. századi síremlékek találhatók.

Csucsá felé utaztunk tovább, letértünk a nagyváradi útról a Poicu-patak völgyén, Börvénynél (Vánatori) a Szilágynagyfalú (Nuşfalău) felé haladó elágazásnál találkoztunk debreceni túratársainkkal. Áthaladtunk a Csucsához tartozó Calea Lată településen, majd Tuszatelke felé vettük az irányt. Ezt az utat az utóbbi években aszfaltolták,

majd több ágra szakadva, vízeséseket (egyikük 10 méter magas) alkotva halad. A mohával benőtt mésztufadombon több ágra szakadva keresi az utat. A fátolszerűen szétterülő víz különösen tavasszal, a hóolvadás időszakában mutatja robusztusabb arcát.

A vízeséstől autóbusszokkal visszatértünk Tuszatelkére, majd Valkóvárjára mentünk megtekinteni az egykori vár romjait. A hegyek közt a Berettyó tört magának utat, a sűrű erdővel borított (Pláj) hegy tetején állt a híres vár. Főnt a tetőn körsáncokkal (körülbelül 300 méternyi kerülettel), körfalakkal erősített, négyzet alapú építmények romjai vehetők ki – bizonyára védőtorony maradványai. A vár keleti oldalfalából megvan még egy mintegy két méter magas, 180 méter hosszú falrészlet. A Szilágysomlyótól délre található Valkóvár a 13. században, a tatárjárás után épülhetett, hajdan a környék lakosainak a barbárok betörése elleni menedéke volt. 1317–1341 között királyi vár volt. 1514-ben Dózsa György felkelői elfoglalták, 1665 telen törökök dúlták föl, 1753-tól romokban hevert.

A Berettyó-forrás vízesésének a vízhozama ezen a tavaszon kevesebb volt, mint általában. A hűvös, borongós tavaszi idő ellenére kevesebb csapadékmennyiség lehetett. A megtett út, a táj szépsége, a vízesés látványa mégis emlékeztetnek bizonyult, reméljük, hogy a debreceniekkel közös kirándulásoknak lesz még folytatása.

Gólyával a Jókain

Amikor George Malloryt, az első brit Mount Everest-expedíció tagját 1921-ben megkérdezték, miért akarja megmászni a csúcsot, ő nemes egyszerűséggel felelte: „Azért, mert ott van.” E mondat mindmáig meglehetősen gondot okoz, tekintve, hogy már közvetlenül közelünkben oly sok minden van. Amit meg lehet mászni. Még ha nem is nyolcezer méter fölött. A méterek vízszintesen is, nem csak függőlegesen lenyűgözőek. Mehetünk tízezer, tizenhetezer, harmincezer vagy éppen ötvenötezer métert, itt, a közelben. És ez csak egyike az Erdélyi Kárpát-Egyesület Kolozsvár környéki emléktúráinak. A Jókai!

LÁSZLÓ NOÉMI

Mert Jókai Mór 1876 augusztusában Kolozsvárra látogatott, és Tordán, Torockón, a Tordai-hasadékban és Szinden is járt. Nem pusztán amiatt, mert e helyek már akkor is ott voltak, és írónk mindazt, ami körülötte létezett, elég lelkiismeretesen vizsgálta, hanem azért is, mert épp készülő regényéhez gyűjtött tapasztalatot.

Így hát e körútnak az utókor nem csupán az *Egy az Isten* pompás tájleírásait köszönheti, hanem a kolozsvári EKE Jókai-túráját is, amely Kolozsvárról indul, majd Szinden és a Tordai-hasadékban át Várfalva érintésével fölvezet a Székelykő nyergébe, ahonnan hanyatt-homlok a Nagy-árkon lefelé a torockói unitárius templom tövébe visz.

2023. május 6-án, vasárnap immár huszonötödik alkalommal túrázhattak kicsik és nagyok, írók és festők, pékek és bőrdíszművesek, botanikusok és fogorvosok, varrónők, diákok, újságírók, tanárok, könyvelők, főtítkárok, nyomdászok, mérnökök, tanácsosok, vidám fickók és jó munkásberek, apák, anyák, nagypapák, nagymamák, nénék és bátyák, testvérek, gyerekek gyalog vagy kerékpárossal Jókai nyomdokán.

Valakit közülünk nagyon szeret az Úr, mert a beharangozott eső ellenére vasárnap reggel hét óra előtt tündöklő ég alatt baktathatott mindenki a kolozsvári Széchenyi téri találkahelyre, hogy onnan autóbusszal Szindre kerüljön, a 30 vagy a 17 kilométeres túrát teljesíteni.

A vidék rettenthetetlen harcosai ekkor már kerékpárral vagy futva jó hatvan perce munkába álltak, ők ugyanis hajnalosan a Bükkből indultak az 55 kilométeres túratávon, hogy aztán a túra nyomvonalán végedes-végig hol itt, hol ott húzzanak el a kilométerszámlálással kevésbé elfoglalt szájatát, szendvicsező, viccelődő, kolbászoló, deréklapogató, hátfájlaló, térdropogató gyalogtúrázókkal mellett.

Mi, relatív harcedzett anya és elsőtúrás 9 éves fia, a harminc kilométeres gyalogtúrára iratkoztunk, és már nyolc óra körül sikerült Szindról nekivágni az aszfaltútnak. A gyerekek a túratársakkal csacsogva, vidáman jött az erdőn át, a Tordai-hasadék sziklafalai között pedig hetykén mutogatta,

hogy néhány éven belül hol tervez felmászni kötél nélkül, szabadon.

A hasadék Alsópeterd felőli végében sikerült csobbanásmentesen átmenni a Hesdát-patakon keresztbe fektetett palán, és amint a hasadék túoldalán fölfelé kapaszkodtunk, a gyermek már láthatóan kevésbé volt beszédes kedvében. Hamar leszögeztük, hogy ez a túra legnehezebb szakasza, ilyen meredeket többet egyet sem kell a harminc kilométeren mászni.

És bizony megérte a látvány a mászást! Előbb a kilátóról viszszaabamulva megcsodáltuk a mészkőbe vájt szurdokot, ami felülről nézve is lélegzetelállító, utána pedig a Kápolnás-tető gyepén elszórt, óriásfogszerű fehér kövek közt elkerülőztünk a fennsík túlsó végébe, és leereszkedtünk az ortodox kolostorig, ahol a beígértekkel ellentétben nem kajáltunk, viszont a gyerekeknek sikerült hosszú nadrágot rövid nadrágra váltani.

Mert valakit közülünk továbbra is nagyon szeretett az Úr. Az enyhén csípős szellet leosztva, kérve sem kaphatunk volna pompásabb túrázóidőt. Ragyogtak a kőkénybokok friss levelei, az árnyékos erdei ösvények mentén jókora foltokban világitott a kék-lila vadíríz, sőt még leánykőöröcsint is láttunk.

Szindról, de a Kápolnás-tetőről nézve is sárgán virítottak a messzi repceföldek, olyan volt

LÁSZLÓ NOÉMI

A történet hőse

az erdővel, mezővel csíkozott táj, mint a kék-fehér-sárgával hímzett, üdezőld felszegi leánykötény. A hasadékban még szabad mászásra készülő első túrázó ekkor már kevésbé volt virágos kedvében, egyre csak azt firtatta, mikor érünk Várfalvára. Valamiért azt gondolta, hogy ott majd jó sokat pihenünk.

Volt is baj elég a Várfalva felé kanyargó erdei ösvényen, az Aranyos fölött átvezető görbe hídon, a várfalvi csorgónál, hogy mikor érünk már hova, mert ez a túra kibírhatatlan! Úgyhogy a felháborodott gyermeket fagyival kellett a kisboltban megvesztegetni, minek következtében ő már nem evett az EKE-ház udvarán ránc váró mennyei hagymás zsíros kenyérből.

Akik Szindról tizenhét kilométeres túrára indultak, azok Várfalván felszabadult mosolylyal röpködtek az udvaron. A Várfalváról a Székelykőn át Torockóra induló, tíz kilométert vállaló boldogak jóval előttünk

startoltak, nem is láttuk őket. A kínosan rövidre sikeredett pihenő végén volt egy kis huzavona, hogy már megint menni kell. Így indultunk, enyhén enervált hangulatban, fölfelé Várfalva végében, neki a Székelykőnek.

Ez a tíz kilométeres, enyhén, ám folyamatosan emelkedő, végző szakasz maga volt a pokol. A gyermek felváltva sírt és nevetett, háborgott és bogarat bámult, pófákat vágott, faágat tépett, fűtatott és a fűben fetrengett. Egy darabon hangosan imádkozott, hogy legyen már eső. Hasztalan mondtuk, hogy azt hagyjuk ki, senki sem szeretne vizes kőveken csúszkálni lefelé a Nagy-árkon, és hiába esik, a túrát attól még végig kell járni!

Hiába üdvözölt bennünket az erdőből kiérve a kőkereszt és kicsivel odébb a jelzőpózna, túrázó gólyánk fönt, a nyeregben fardühösen vágta magát a földhöz. Egyáltalán nem hatotta meg a kétoldalt magasodó sziklák közt a zöld tekenőben ringó Torockó

látványa, sem az égen gyülekező acélszürke felhők serege, amelyekből a már emlegetett, szeretetteljes Úrnak hála, végül megsemm zúdult a nyakunkba eső.

Keserves képpel vágunk neki a Nagy-áronak. Kétoldalt teljesen potyára meredeztek a pompás, időszaggatta kőóriások, a fásult gyaloglót a meredek oldalon láthatatlanul lefelé tartó jégmarta kőgörgeteg sem hatotta meg. Bár igaz, ami igaz, a kövek közt botladozás adrenalinja idővel magához térítette, így lent, Torockó határában már udvarolni is kedve támadt.

Sikerült annyit vitatkozni és sopánkodni, hogy mire holtfáradtan beértünk a kultúrház udvarára, észre sem vettük, hogy a mit sem sejtő kilencévest galádul végiggyúrtuk a harminc kilométeren. Rohammenetben faltuk az eszméletlenül finom krumpligulyást, mert közben kiderült, hogy azonnal indul Kolozsvárra a csorgó mellől a járat.

Épp csak annyi időnk maradt, hogy a gulyást intéző, jólelkű szervezőknek istenhozzádot intve kirohanjunk a templomon túl fehérülő buszhoz. Már az ablak mögül az egyre sötétülő égboltra pislogva kérdezte a gyermek, hogy ugye, anya, azért világbajnok vagyok. Nem baj, hogy annyit rinyáltam?

– Nem baj, kislíam, harminc kilométer az harminc kilométer, még a kilencévesnek is! – mondtam neki, és kedvesen megkérdeztem, hogy mikor mehetünk legközelebb kirándulni.

– A következő harminc évre elegendő van a túrázásból – mondta a gyermek, joggal.

Remélem, hogy az eset kínzó részletei kikopnak, mint ahogyan szoktak, és kislíam emlékezetében csak az marad, hogy egyszer, kilencéves korában, csupa jókedvű túrázó társaságában végigment a Jókai-túrára harminc kilométeres szakaszán. És hogy ez jó multság, férfimunka volt!

LORINCZ FERENC

Tordai-hasadéki ellenőrző pont, a(z első) legnehezebb útszakasz előtt

565 FŐS JÓKAI BÁTOR GYEREKEK-KEL ÉS HÓS KUTYÁKKAL

■ Bár nem döntöttük meg a tavalyi rekordot (578), nagy elégtételként könyveltük el, hogy az esős előjelzések dacára a 620 jelentkezőből csak 55-en nem jöttek el. Bánhatják, mert az égiek oly csodás idővel áldottak meg, amelyet azelőtt és azután sem tapasztalhattunk májusban.

Ákárcsak előző években, a legrovidebb, Gy10-es túraváltozatot írárt érdeklődtek a legtöbben, a Várfalva–Szé-

kelykő–Torockó távot mintegy 223-an tették meg. A Szindról induló Gy17-es és Gy30-as résztvevők is szép számba képviseltették magukat, a rövidebb, Várfalvaig tartó távot 105-en teljesítették, a Torockóra befutó Gy30-ast pedig 115-en. Kolozsvárról 58-an startoltak a Gy55-ös hős jelentkezői, köztük a 9 éves Csutora, akinek személyében történelmet írtunk: a túrán először vett részt hivatalosan kutya. Bár ő volt az egyetlen kedvenc, akit gazdája regisztrált a túrára, azért szép számmal akad-

tak még négylábú kedvencek a gyalogos távokon. A kerékpárosok szintén Kolozsvárról startoltak, 64-en tekerték le a Torockóig tartó különböző nehézségű túraváltozatok egyikét. Legfitalabb résztvevőnk, a közel 10 hónapos Bihari Borbála szülei hátán teljesítette a Gy10-es túraváltozatot, a legtöbb májust megélt nagymama, Pilbák Rozália Pirocska szintén a Várfalva–Torockó útvonalat vállalta lányával és unokájával. Ő épp ma tölti a 73-at, kívánunk neki még nagyon sok élményteli túrá-

zást és jó egészséget. A 14 éven aluliak 149-en örvendeztették meg a szervezőket, őket tekintjük a legnagyobb hősöknek, hiszen újabb 25 év múlva ők lesznek azok, akik saját gyerekeikkel fognak visszatérni az 50. Jókai-túrára. A 15–30 év közöttiek 50-en, a 31–40 évesek 125-en, a 41–50 év közöttiek 165-en, az 51–60 évesek 50-en, a 61 év felettiek pedig 26-an teljesítették a Jókait, amelynek szervezésében és lebonyolításában 65 ügyes és szorgos arany szívű önkéntes segítkezett. (K. B.)